

Švédsko zkouší systém plateb proti kongesci v dopravě

(World Highways, červen 2005, str. 24)

Po letech diskusí rozjíždí Švédsko nový plně elektronický systém poplatků pomocí transpondérů

Vážný zájem o zpoplatnění městských pozemních komunikací trvá ve Švédsku již dlouhou dobu. Příchod nového tisíciletí zaznamenal novou vlnu zájmu o toto téma.

V roce 2003 rozhodla městská rada města Stockholm o zavedení tzv. congestion charge, tj. mýtného při vjezdu do centra města, zpočátku na rozsáhlé zkušební bázi pro centrální zónu města a dále rozhodla o schválení nezbytných vývojových prací. Toto rozhodnutí je považováno za kontroverzní, jelikož popírá předchozí příslib rady, že ke zpoplatnění nedojde.

Podle švédských zákonů, má jakákoliv platba za používání pozemních komunikací formu daně a musí být tedy podporována vládou a může být spravována pouze centrálně. V červnu 2004 schválil švédský parlament nezbytnou legislativu, která umožňuje zavedení poplatků ke snížení dopravní zácpy, čímž dala svolení pro zahájení zkušební báze ve Stockholmu během roku 2005.

Švédská vláda se veřejně zaručila za návrat čistých příjmů z poplatků městu Stockholm. Ty mají pokrýt náklady na implementaci infrastruktury potřebné pro zkušební provoz a také dotovat kompenzační zlepšení ve veřejné dopravě (převážně autobusové).

V současné době 70 % všech cest za osobními účely do a z centra města v době špičky jsou uskutečněny veřejnou dopravou. S rostoucím vlastnictvím osobních vozidel ve výši 2,5 % ročně se město nicméně zavázalo dále snižovat počet osobních vozidel na celkovém podílu druhů použité dopravy.

Švédské ředitelství silnic a dálnic SRA (**S**wedish **R**oad **A**dministration) udělilo hlavní smlouvu pro zkušební období firmě IBM jako hlavnímu dodavateli a systémovému integrátoru, s odpovědností za stavbu a provoz elektronického zpoplatňujícího systému pro kontrolu zpoplatněné zóny – 30 km² centrální oblasti Stockholmu.

Společnost IBM dodává také centrální platební systém pro zkušební období. Norská společnost Q-Free, nabízející systémy mýtného, byla zvolena odborným subdodavatelem pro instalaci technologie elektronického vybírání poplatků EFC. Navržený systém bude využívat vyhrazené spojení krátkého dosahu DSRC založené na mikrovlnách, se zařízením zabudovaným ve vozidle ve formě transpondérů a bezdrátových vysílačů pro komunikaci s portály pro platby a systémy dohledu založené na automatickém rozpoznávání SPZ a podporované klasifikace technologií. Švédská společnost STOKAB byla zvolena jako poskytovatel sítě optických vláken propojující portály s back office IBM.

Zkušební báze je navržena k testování plně elektronického, plynulého a vícepruhového systému zpoplatnění. Transpondéry budou distribuovány organizacemi, mezi které patří např. Švédská pošta, skandinávská bankovní skupina Nordea a dodavatel ropných produktů Statoil.

V současnosti asi 560 000 vozidel vjíždí do centrální oblasti Stockholmu každý pracovní den. Kordón, který bude ohraničovat centrální oblast, bude mít 19 míst zpoplatnění (viz obrázek 1) a vozidla budou zpoplatněna při jeho přecházení z obou stran – maximálně 7 Euro za den. Cílem je snížení dopravního zatížení mezi 10 % až 15 % během rána a odpoledne ve špičce v pracovní dny, zlepšení přístupnosti centra města, snížení emisí CO₂ a jiných škodlivin a lepší životní prostředí pro obyvatele centra.

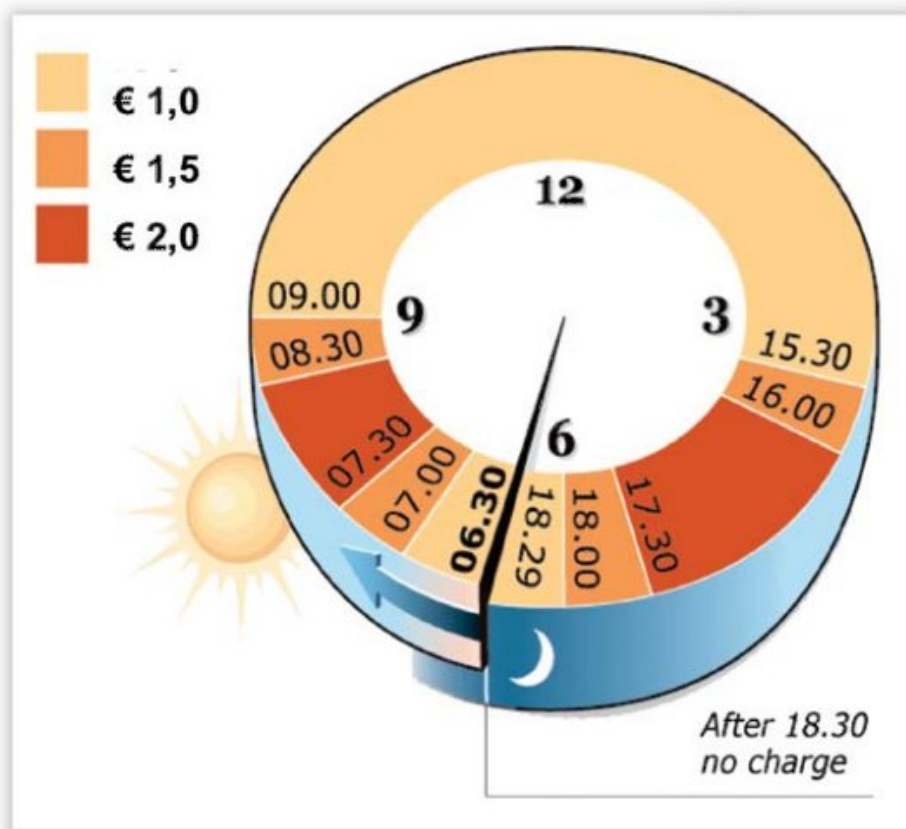
Navržené poplatky jsou 1 Euro, 1,5 Euro a 2 Euro za přechod kordonu v době mezi 6:30 a 18:30 v pracovní dny. V tomto, pro Evropu průkopnickém příkladu na požadavky citlivého cenového mechanismu, jsou plánována tři časová pásma pro rozdílné části dne (viz obrázek 2).

Cílem je povzbudit řidiče, aby uzpůsobili dobu své cesty tak, aby se vyhnuli době dopravní špičky. Poplatky budou zahrnovat DPH, majitelé užitkových vozidel budou moci požadovat její navrácení.

Při dokončení v roce 2006, bude po zkušební bázi následovat veřejné referendum ve Stockholmu k zjištění ohlasu na trvalé zavedení mýtného při vjezdu do centra města ve Švédsku. Referendum by se mělo uskutečnit v souvislosti s dalšími všeobecnými volbami ve Švédsku dne 17. září 2006.

Obrázek 1 – Místa zpoplatnění

Obrázek 2 – Struktura časových pásem zpoplatnění